

KOHTUNIKE XXV KORRALISE TÄISKOGU PROTOKOLL

28. mai 2026 Viimsi

Juhatas: Villu Kõve, Riigikohtu esimees

Protokollis: Ave Hussar, Riigikohtu personali- ja kommunikatsiooniosakonna juhataja

Täiskogul osalenud kohtunike nimekiri on lisatud protokollile (lisa nr 2).

Täiskogul osalenud teiste kohalviibijate nimekiri on lisatud protokollile (lisa nr 3).

1. Täiskogu rakendamine, päevakorra kinnitamine

Riigikohtu esimees Villu Kõve tervitab täiskogul osalejaid ja teatab, et täiskogu rakendamise alguseks on registreerunud 137 kohtunikku.

Villu Kõve teeb teatavaks täiskogu sekretariaadi koosseisu: juhataja Karin Leichter-Tammisto, Kadri Nõmm, Marika Koppel, Kristi Kirsberg, Kristi Jakobsoo, Oksana Kaldoja, Arno Pöder, Ave Hussar ja Mart Koppel.

Sekretariaadi vastu taandusi ei ole.

Villu Kõve: Päevakorra projekt on välja saadetud. Täiendusi ei tulnud. Kas kellelgi on päevakorra osas täiendusi? Täiendusi ei ole.

Villu Kõve: Kas keegi on väljasaadetud päevakorra kinnitamise vastu? Vastuhääli ei ole.

OTSUSTATI: Kinnitada päevakord. Kohtunike täiskogu on rakendatud.

Kinnitatud päevakord:

10.00–10.10 **Täiskogu rakendamine, päevakorra kinnitamine**

Villu Kõve, Riigikohtu esimees

10.10–10.20 **Hääletamissüsteemi ja omavalitsusorganite kandidaatide tutvustamine**

Karin Leichter-Tammisto, Riigikohtu esimehe nõunik

10.20–10.40 **Tervitussõnad**

10.40–11.30 **Riigikohtu esimehe ettekanne õigus- ja kohtusüsteemi arengust**

(KS § 38 lg 3 p 1)

Villu Kõve, Riigikohtu esimees

11.30–11.45 **Justiits- ja digiministri ettekanne õigus- ja kohtusüsteemi arengust**

(KS § 38 lg 3 p 1)

Liisa-Ly Pakosta, justiits- ja digiminister

11.45–12.00 **Kohtumenetlusest Iirimaal**

Paul Kelly, Iiri maakohtu president

12.00–13.30 *Lõuna, omavalitsusorganite hääletamise lõpp kell 13.30*

13.30–14.30 **Kohtuhaldusmudeli rakendamine**

Viljar Peep, Justiits- ja Digiministeeriumi kohtureformi projektijuht

Aruteluring

“Nähtava ja avatud kohtu võimalused ja ohud sotsiaalmeedia ajastul”

14.30–14.45 **Kuidas olla targalt pildis?**

Maria Murumaa-Mengel, TÜ ühiskonnateaduste instituudi meediauuringute kaasprofessor

14.45–15.00 **Miks on solvava meediasisu eemaldamine nii raske?**

Maarja Pild-Freiberg, TRINITI partner ja vandeadvokaat

15.00–16.00 **Arutelu esinejatega ja küsimused saalist**

Vestlusjuht: **Kristi Kirsberg**, kohtute kommunikatsioonijuht

Aruteluringis osalevad: **Andres Parmas**, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik, **Agle Lauren**, Euroopa Inimõiguste Kohtu jurist, **Maarja Pild-Freiberg**, TRINITI partner ja vandeadvokaat, **Maria Murumaa-Mengel**, TÜ ühiskonnateaduste instituudi meediauuringute kaasprofessor

16.00–16.10 **Hääletustulemuste teatavaks tegemine**

Karin Leichter-Tammisto, Riigikohtu esimehe nõunik

16.10–16.15 **Riigikohtu esimehe lõppsõnad**

TÄISKOGU ISTUNGI KÄIK

2. Hääletamissüsteemi ja omavalitsusorganite kandidaatide tutvustamine

Karin Leichter-Tammisto tutvustab elektroonilise hääletamise korda ja valimisnimekirja.

Hääletamine toimub ajavahemikus 10.10–13.30.

3. Tervitussõnad

Oma tervitussõnad edastavad kohtunikele õiguskantsler **Ülle Madise**, riigi peaprokurör **Astrid Asi** ning Eesti Advokatuuri aseesimees **Kaspar Lind**.

4. Riigikohtu esimehe Villu Kõve ettekanne (lisa nr 4)

5. Justiits- ja digiministri Liisa-Ly Pakosta ettekanne (lisa nr 5)

6. Kohtumenetlusest Irimaal

Iiri maakohtu president **Paul Kelly** tutvustab Iiri õigussüsteemi ning jagab kogemusi kohtusüsteemi korraldamisel (lisa nr 6).

Ettekandes antakse ülevaade Iiri õigussüsteemi põhijoontest (*common law*) ja kohtusüsteemi ülesehitusest. Eraldi käsitletakse madalama astme kohtute (*District Courts*) keskset rolli suurema osa kohtuasjade lahendamisel, nende töökorraldust ja -koormust. Ettekandja selgitab, et Iiri kohtusüsteemi 2021. aastal algatatud reformide eesmärk on parandada kogukonnale osutatavaid teenuseid ning muuta kohtud tõhusamaks ja kättesaadavamaks.

7. Kohtuhaldusmudeli rakendamine

Justiits- ja Digiministeeriumi kohtureformi projektijuht **Viljar Peep** tutvustab kohtumenetluse kiirendamise eelnõu (854 SE) eesmärgi, valikukohti ja menetluse seisu (lisa nr 7).

Eelnõu eesmärk on menetluste kiirendamine, milleks kavandatakse muudatusi kohtukorralduses, tsiviil- ja halduskohtumenetluses ning kohtulõivudes. Ettekandja selgitab, et kohtumenetluse kiirendamiseks ei ole ühte ainsat lahendust, vaid vajalik on terviklik lähenemine ja mitme meetme samaaegne rakendamine. Selleks nähakse ette menetlusseadustike muutmine, uute IT-lahenduste kasutuselevõtt, haldustoimingute kohtust väljaviimine, suurem spetsialiseerumine ning kohtusüsteemi enesehalduse tugevdamine. Viimasega seoses saab oluliseks tulevase kohtute nõukogu roll strateegilise juhtorganina ning kohtuhaldusteenistuse loomine tugistruktuurina. Probleemkohtadena käsitletakse ressurside vajadust ja eelarve planeerimist.

Ettekande ajal toimub elektrooniline küsitlus Slido keskkonnas (lisa nr 8).

Küsimus: Millisena näen tulevast kohtute gruppi toimimas? Vastajaid 91, vastused jagunesid:

- ühendatud osana nõukogu juhtimisel, kus kohtud on kui osakonnad – 40 %
- kontsernina, kus kohtud on kui tütarettevõtted – 23 %
- kaheksa asutuse lõdvalt seotud kooslusena – 26 %
- üksikstapuhena – 11 %

8. Arutelu “Nähtava ja avatud kohtu võimalused ja ohud sotsiaalmeedia ajastul“

Sissejuhatuses kuulatakse kahte ettekannet.

TÜ ühiskonnateaduste instituudi meediauuringute kaasprofessor **Maria Murumaa-Mengel** peab ettekande kohtuvõimu nähtavusest sotsiaalmeedias, käsitledes sellega seotud võimalusi, riske ja põhimõtteid (Kuidas olla targalt pildis? Lisa nr 9).

Ettekandja rõhutab, et demokraatlikus ühiskonnas on kohtuvõimu usaldus ja legitiimsus tihedalt seotud läbipaistva, selge ja järjepideva avaliku kommunikatsiooniga. Sotsiaalmeedikeskkond eeldab teadlikku kohandumist platvormilooikaga, kuid kohtunike puhul tuleb erilise tähelepanuga tasakaalustada isiklik sõnavabadus ning kohustus säilitada erapooletus, sõltumatus ja kohtu väärikus. Esile tuuakse vajadus teadliku enesejuhtimise, selgete reeglite, modereerimise ja väikeste igapäevaste sekkumiste järele, et toetada professionaalset ja usaldusväärset kohalolu avalikus digiruumis.

TRINITY partner ja vandeadvokaat **Maarja Pild-Freiberg** käsitleb solvava ja ründava meediasisu eemaldamisega seotud õiguslikke ja praktilisi probleemide digikeskkonnas (Miks on solvava meediasisu eemaldamine nii raske? Lisa nr 10).

Ettekandja selgitab sotsiaalmeedias leviva solvava, laimava ja ähvardava sisu vorme ning nende mõju, rõhutades, et kuigi isiku au, hea nimi ja eraelu on põhiseadusega kaitstud, on sellise sisu tõhus eemaldamine sageli keeruline. Probleeme põhjustavad ründajate anonüümsus, piiratud võimalused tsiviil- ja kriminaalmenetluses ning platvormide vähene koostöövalmidus. Tutvustatakse digiteenuste määruse (DSA) eesmärke ja võimalusi, kuid juhitakse tähelepanu ka rakendamise seotud ebaselgustele ja lahendamata küsimustele.

Toimub arutelu, mida juhib kohtute kommunikatsioonijuht **Kristi Kirsberg**. Aruteluringis osalevad Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik **Andres Parmas**, Euroopa Inimõiguste Kohtu jurist **Agle Lauren**, samuti äsjased esinejad **Maarja Pild-Freiberg** ja **Maria Murumaa-Mengel**.

Arutelu keskendub esmalt sotsiaalmeedia ja traditsioonilise meedia rollile kohtusüsteemi kommunikatsioonis. Tuuakse esile, et üha enam liigub avalikkuse tähelepanu sotsiaalmeediasse, kus samas esineb ka rohkem rünnakuid ja sobimatut keelekasutust. Arutletakse, millisel viisil ja millistes kanalites peaks kohus olema nähtav (lisa nr 11). Rõhutatakse vajadust kohandada suhtlusviisi sihtrühma järgi ning peetakse oluliseks võimalusel rääkida inimestena, säilitades samas institutsiooni väärrikuse. Tõdetakse, et sotsiaalmeedia kasutamine eeldab ressursi ja teadlikku lähenemist, kuid on muutumas paratamatuks, kui soovitakse parandada õigusemõistmise arusaadavust ja kättesaadavust.

Arutletakse ka kohtunike vastu suunatud rünnakute üle, rõhutades vajadust institutsionaalse toe ja ühtse reageerimise järele: oluline on selgitav kommunikatsioon, üksteise toetamine ja kohtupraktika kujundamine. Tõdetakse, et kohtusüsteem saab ka ise palju ära teha, et vältida arusaamatusi, muutes oma tegevuse ja lahendid selgemaks ning suheldes ühiskonnaga aktiivsemalt.

Arutelu ajal toimub elektrooniline küsitlus Slido keskkonnas (lisa nr 8).

Küsimus: Kas kohtul peaks olema järelkasvule ja noortele mõeldes Instagrami kanal?

Vastajaid 77, vastused jagunesid:

- jah – 88%
- ei – 12%

Küsimus: Kes peaks tegutsema, kui kohtunikku on sotsiaalmeedias solvatud või rünnatud?

Vastajaid 77, vastused jagunesid:

- kohtunik ise 10 %
- kohus, kus kohtunik töötab – 86 %
- kui pole ohtu elule ja tervisele, ei peagi reageerima – 4 %

Küsimus: Kas jõustumata kohtuotsuste avalikustamine suurendaks kohtute usaldusväarsust?

- jah, läbipaistvus kasvatab usaldust – 26 %
- ei, see tekitaks vaid segadust – 45 %
- avalikustama peaks üksnes suure avaliku huviga asjad – 29 %

Hääletustulemuste teatavaks tegemine

Karin Leichter-Tammisto teeb teatavaks valimistulemused ja loeb ette hääletusprotokolli (lisa nr 1).

Villu Kõve lõppsõnad

Villu Kõve esitab lõppsõnad ning tänab kõiki ettekandjaid ja osalejaid.

Kohtunike XXV täiskogu lõppes kell 16.15

(allkirjastatud digitaalselt)

Villu Kõve

täiskogu juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Ave Hussar

protokollija